

Çetin Öner
Bana Gelen Mektuplar

Yaşar Kemal

Ben, Yaşar Abiyi Çukurova'da tanıdım. Kadirli Cumhuriyet İlkokulu'nda bacak kadar bir çocuktum o zamanlar. Yaşar Abi, daha “Yaşar Kemal” olmamıştı. O benim için, babamın “Kürdoğlu” diye çağırdığı kocaman bir adamdı. Dere Mahallesi'ndeki konağımızın önünden her geçişinde gürleyerek bağırırdı:

“Yahya Abiii!”

Yahya Abi, benim babamdı. Atlarını, koyunlarını, keçilerini satmış, Binboğalar'da dağ köyündeki konağını kapatmış: Gümüş işlemeli Çerkes eyerlerini, kamalarını, bir odaya tıkip, Ova'ya; Çukurova'ya inmişti.

50'li yıllardı. Ninemi, annemi, üç kızı, dört oğlunu, Sarız kilimlerini, Maraş sandalyelerini bir kamyonu yüklemiş “Bereketli Topraklar”a inmişti babam. İlk kez Göksun'u, Maraş'ı, Tufanbeyli'yi, Ceyhan'ı görmüştüm o sonbaharda. Yıllarca Kayseri/Maraş/Adana üçgeninde ağırlığını sürdürüebilmek için direnmişti. CHP'yi bırakmış, DP'ye girmişti babam.

On yılı aşkın bir süre sürdürülmüştü bu göç. Her yaz yaylaya, Binboğalar'a çıkılmış, her sonbaharda Çukurova'ya inilmişti.

Köy Enstitüleri, Halkevleri kapatılmış, Imam Hatip Okulları çoğaltılmış, Marshall yardımı alınıp Kore Savaşı başlatılmıştı.

Demokrat Parti iktidara getirilmiş, önce pazar ekonomisine, ardından karasabandan, traktöre geçilmişti. Çarıklar atılmış, Gislavet lastik pabuçlar giyilmişti. İlkokullarda süttozu içilmişti. Plastik kemerler, plastik bardaklar çıkmıştı. Annem ilk kez gaz lambasını bırakmış, lüks lambasını yakmıştı.

Kadirli'ye de yansıdı ülkedeki bu değişim. Keçiyolları, patikalar otomobillerle doldu. İlk kez bir radyomuz oldu. “Vatan Cepheleri” kuruldu. Ezan yeniden Arapça okundu. Kadirli kaymakamı (Mehmet Can) tenekeler çalınarak ilçeden kovuldu. Ardından olanlar oldu:

Gözü dönmüş bir kalabalık önce ortaokula yürüdü, eğitime el koydu. Müdür canını zor attı evine, kalabalık ellerinde değneklerle takıldı peşine. Bir savaş alanına döndü her yer:

“Kahrolsun komünistler, Kahrolsun komünistler!”

Asıl suçlu bulundu: Malı haram, canı helal; komünist Kır Kemal!

Evini kuşattılar, yaktılar yıktılar. Çamura saçıldı kitaplar; Yaşar Abiyi bulamadılar.

Derken, bir söylenti yayıldı kasabaya:

Okul müdürü, kırmızı kravat takıyormuş. Ayakkabısının altına orak/çekiç resmi kazıtmış; yürürken yere izi çıkıyormuş... Kır Kemal çok okuyormuş. Evine telsiz kurmuş, Moskova'yla konuşuyormuş. Üstelik namaz kılmıyor, oruç da tutmuyormuş. İkisi de Ruslara casusluk yapıyormuş. Kaymakam da onlara göz yumuyormuş.

Yaşar Abi, o olaydan sonra önce Kadırlı'yi, ardından Çukurova'yı terk etti. Alıp başını gitti. Âşık olup dağlara düştü dediler. Ondan kurtulduklarına sevindiler. Okul müdürü ne oldu bilemem, ama Yaşar Abi önce gazeteci oldu, ardından ünlü bir yazar, kaymakamsa Bakan!

Biz dört kardeş de babamın yasağını delip; yaz aylarında, tatillerde okumaya dadandık. Ben, önce taşbaskı masallar; efsaneler, destanlarla başladım işe. Kerem ile Aslı, Arzu ile Kamber, Tahir ile Zöhre, Koroğlu, Karacaoğlu. Derken Pekos Bill'ler... Ardından MEB yayınları, Varlık, Yeditepe'ler...

Dostoyevski, Puşkin, Çehov, Tolstoy, Steinbeck, Caldwell, Maupassant, Hugo, Exupery'ler... Öyküler, romanlar, şiirler... Sait Faik, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Kemal Tahir'ler...

Yaşar Abiyle ilişkiyi kesmedim hiç. Ne yazdıysa keyifle okudum bugüne dek. Hem de övünerek.

Onu her görüşümde, babamı görmüş gibi olurum. Zaman zaman kızdığım, kınıldığım da olur. Sarılır kucaklarım, dayanmam. Serçe yürekli bir insandır Yaşar Abi. Duygusaldır, saftır, yardımseverdir, sevecendir. Ne derse desin, ne yaparsa yapsın küsemem ona.

Türkiye'nin hem “en büyük” hem de “en iri” yazarıdır Müjdat'ın dediği gibi.

Romanlarındaki Çerkes kahramanlarında; en başta İnce Memed'deki Şahin Bey olmak üzere, tüm Çerkes kişiliklerde babamın tavırlarını yakalarım; burnumun direği sızlar. O, babamdan bana kalan bir bergüzârdır. Ağabeyimdir, ustamdır.

Yazdıklarıyla, anlattıklarıyla bana yol gösterdiği için teşekkür ediyor, “Yüz yıl yaşasın!” diyor, ellerinden öpüyorum.

İşte, ilk mektubu:

“Sevgili kardeşim Çetin,

Dün, Stockholm'den Zülfü telefon etti. Bizim ödül üzerine sen, program hazırlıyormuşsun. Buna sevindim.” dedikten sonra yapacağım belgesel film için neleri kullanmam gerektiğini anlatıyor öneriler getiriyordu.

Sonra da ilk kitabım *Gülibik* üstüne düşüncelerini bildiriyordu: “*Bak bak, sonunda horozunu okudum. Ne yalan söyleyeyim, bu kadarını beklemiyordum. Erdal (Öz) sana söyledi mi bilmem. O'na düşüncemi anlattım. Gerçekten iyi bir roman. Daha iyisi can sağlığı...*

Fakat çok aceleye getirilmiş yerleri var. Kolaylıkla oralarını düzeltebilirsin.

Roman, hele çocuklar için roman, dehşet bir sabır, kılı kırk yarma işidir. Bazı bölümler, daha doğrusu parçalar tam kıvamında...

Kusurları, kadı kızında olan kusurlar. Aldırma, işi buraya kadar vardırıktan sonra, bençe yolun sonu epeyi selamete çıkıyor demektir.

Horoz'u sevgiyle, epeyce de coşarak ve hem de Çukurovalı damarım kabarak okudum. Eline, diline, yoluna sağlık!...

Gözlerinden öperim.

16.2.1979/Paris”

Tabii, dünyalar benim oldu mektubu okuyunca. Hemen ikinci kitabımı yazmaya başladım. Belgeseli hızla tamamladım. Fransa'da aldığı “En İyi Yabancı Yazar Ödülü” çerçevesi içinde, Yaşar Abiyi, yaşamını, yazdıklarını anlatan derli toplu bir film oldu o çalışmam. TRT'de yayımlandıktan sonra kıyamet koptu. Birçok yazar abarttığımı söyleyerek eleştirdiler beni. Aldırmadım. Belgeselde konuşan Ahmed Arif'e de eleştiriler geldi. TRT'ye ilk ve son kez çıkıp övgü, sevgi dolu düşüncelerine bozulanlara net bir yanıt verdi:

“Yaşar yazmadı da, ben mi uydurdum? Boyunca kitabı var adamın. Siz de onun gibi yazın, böyle ödüller kazanın, sizi de övmezsem namerdim.” diyerek ağızlarına tıktı kiskançlıklarını birçok kişinin.

Ardından 12 Eylül geldi. Askeri yönetim TRT'deki işime son verdi. Sanırım, bu belgesel de işten atılışımın gerekçelerinden biri oldu. Uzun bir süre işsiz kaldım. Daraldım. Bir mektup da ben yazdım Stockholm'de yaşayan Yaşar Abiye: “Yurtdışında, İsveç'te bir iş bulabilir miyim?” diye. İşte yanıtı:

“Sevgili kardeşim Çetin,

Mektubuna sevindim. Sana, televizyon programın için teşekkürler... Sana gönderdiğim birtakım eleştiriler vardı, eğer duruyorsa onu Alpay Kabacalı'ya yollayabilir misin?

Stockholm pahalı bir yer. Radyoda sana bir iş bulmalı ama orasını; su başlarını Türkler kesmiş. Onlar da bir acayip Türkler.

Senin gibi bir adamdan korkarlar. Ben, senin gibi yetenekli bir kişinin buraya, yani İsveç gibi bir yere gelmesine karşıyım. Zülfü'ye sor, o da benim düşüncemde. Bu bizim, yalnız senin için değil, genel kanımız.

İngiltere, Fransa, Almanya senin için çok daha iyi olabilir. Hatta Amerika!

Oğlum, sen bilirsin, balık gölüne göre büyür. Ben de senin yeteneklerine güveniyorum. Horoz'u okuduktan sonra hele!

Bir sürü acemiliklerine karşın, senin "Gülibik" horozu, canı olan bir hikâyeydi. Burası bütün afuruna tafuruna karşın yaratıcılığı kısır bir ülke. Ben burada rahat ediyorum da, ondan oturuyorum.

Zülfü Almanya'da. Hele bir gelsin de...

'Zülfü gelince...' böyle konuşuyorsam, elimden geleni yapmayacağım demek değildir bu. Onunla senin iş sorununu konuşuruz. Onunla senin için birtakım tiyatrolara da başvururuz. Bana bir takım piyes teklifleri var. Gerçekleşirse, sen koyarsın sahneye... Belki tiyatrolardan da bir burs buluruz. Bana bildiğin, yarı bildiğin yabancı dilleri bildir.

Gözlerinden öperim.

18.2.1980/Stockholm"

Bildirdim tabii. Tık çıkmadı İsveç'ten. Yaşar Abiden, Zülfü'den... Kızdım, kırıldım, bozuldum. Bir darbe de *Yılanı Öldürseler* projesinden yedim. Zülfü'yle bütün ilişkiyi kestim, Yaşar Abiyle ilişkilerimi de askıya aldım. Yıllar sonra bir gece, Çiçek Bar'da karşılaştım Yaşar Abiyle. Yanında Kadir İnanır da vardı. Başladı Zülfü'yü övmeye, onunla barışayım diye baskı yapmaya. Durdum, durdum, patladım. Verdim veriştirdim kendisine de. Çektim gittim. Ne aradım ne sordum uzun süre. Ta ki, yağmurlu bir günde, Tepebaşı'nda Kitap Fuarı'ndaki imza günümde, tek gözlü bir dev gibi kapıda belirip:

"Ulan eşşeoğlu eşşek; babası hariç! Ta Menekşe'den buraya, bu yağmurda senin için kalkıp geldim." deyip gürleyince, tüm kırgınlığım, tüm kızgınlığım bir anda bitti tabii. Kalkıp boy-nuna sarıldım, kucakladım.

"Yaşar Kemal'in romanları tuzaklarla doludur bir sinemacı için..." der Lütfi Akad. Hem Türkan Şoray hem de Zülfü Bey bu tuzağa düştüler.

O güzel iki romanımı rezil ettiler.

Yine Lütfi Hocanın deyişiyle: "Yaşar Kemal Küçük Asya'nın salt en büyük romancısı olduğu kadar; en büyük yalancısı mıdır?" diye düşünmekten de alamıyorum kendimi zaman zaman.

Başta da söylemiştim değil mi, onu çok sevdiğimi?